

सिद्ध पत्रिका

(कर्नाटकसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य शोधपत्रिका)

कर्नाटकसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य शोधपत्रिका

Karnāṭakasam̐skṛtādhyayanam

A Journal of the Karnataka Samskrit University
Bengaluru-560 018

Vol. 5, No. 1
2017

Vidvatpanika

ISSN : 2249-1101

A Journal of

Karnataka Samskrita University

Vol 5, No. 1

November 2017

© Prasaraṅga, Karnataka Samskrita University

General Editor

Prof Padma Shekhar

(Vice Chancellor, KSU, Bangalore)

Editor

Dr Shivani V

(Associate Professor, KSU, Bangalore)

Members

Prof Shrinivasa Varakhedi, (Dean, KSU, Bangalore)

Prof Michael, (Gulbarga University)

Dr Shivarajappa, (Mysore University)

Conveners

Dr Santosh S Hangal, (Deputy Director, KSU, Bangalore)

Dr B-Govinda, (Assistant Director)

Propositional Logic fashion in Navya-Nyāya bequest

Vinay P
vinayacharya1981@gmail.com

Introduction

Propositional logic focuses upon the concept and features of proposition, complex and simple alike, in its extended postulation of truth-value appraisal. The problem of defining a proposition, in contrast with its counter-part expressions of exclamation and question, has been on the spotlight in the study of its logic. At the outset, a proposition is conceived to be a declarative sentence which has a truth-value of two constraints, being true or false. The definition of proposition is realized more with a view of the context of Syllogism alike. The branch of Propositional Logic aims to arrive at simple declarative sentences of most minimal expression, given complex propositions, not to be subjected to any more reduction of simple sentences. Together with this, a study of complex propositions which comprise two or more simple declarative abstracts in its fold is made. Some of the "logical operators" which are truth-functionals (to exclude the ones like "necessarily") associated in the formation of complex propositions are recognized as "And" (Conjunction), "Or" (Disjunction), "Not" (Negation), "If" (Condition) and "If and Only If" (Bi-Condition) are scrutinized on their operations with respect to the truth-value of a complex proposition relying upon that of the simple propositions. Quantifiers, however, are excluded from the purview of classical Propositional Logic. Western tradition, beginning with Aristotle, was developed to a greater width in the hands of Augustus DeMorgan, George Boole and others.

Bookmarks X

- Preface
- Contents
- About the Editors
- Section Editors
- Contributors
- Part I: Texts
  - 1 Buddhist Logic Sample Texts
  - Introduction
  - Text I: Dīnāga's Nyāyapravēśakasūtram: Aphorisms Introducing the Theory of
  - Text II: Chapter Two of Nyāyabindu: "On the Inference for Oneself"
  - Text III: A Section from Hetubindu: On the Nature of a Valid Argument
- Definitions of Key

Sundar Sarukkai
Mihir Kumar Chakraborty
Editors

Handbook of Logical Thought in India

 Springer

ISBN 978-81-322-2576-8

ISBN 978-81-322-2577-5 (eBook)

<https://doi.org/10.1007/978-81-322-2577-5>

© Springer Nature India Private Limited 2022

This work is subject to copyright. All rights are reserved by the Publisher, whether the whole or part of the material is concerned, specifically the rights of translation, reprinting, reuse of illustrations, recitation, broadcasting, reproduction on microfilms or in any other physical way, and transmission or information storage and retrieval, electronic adaptation, computer software, or by similar or dissimilar methodology now known or hereafter developed.

The use of general descriptive names, registered names, trademarks, service marks, etc. in this publication does not imply, even in the absence of a specific statement, that such names are exempt from the relevant protective laws and regulations and therefore free for general use.

The publisher, the authors, and the editors are safe to assume that the advice and information in this book are believed to be true and accurate at the date of publication. Neither the publisher nor the authors or the editors give a warranty, expressed or implied, with respect to the material contained herein or for any errors or omissions that may have been made. The publisher remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

This Springer imprint is published by the registered company Springer Nature India Private Limited
The registered company address is: 7th Floor, Vijaya Building, 17 Barakhamba Road, New Delhi 110 001,
India

Thanga Jayaraman

- 20 The Logic of Late Nyāya: Problems and Issues 539
Eberhard Guhe

Volume 2

- Part IV Language 569

- 21 Logical Aspects of Grammar: Pāṇini and Bhartrhari 571
Raghnath Ghosh

- 22 Logic in *tolkāppiyam* 595
Nirmal Selvamony

- 23 Dependency of Inference on Perception and Verbal Testimony ... 617
Vinay P

- 24 Influence of Navya-Nyāya Concepts and Language in 633
Vyākaraṇa .....
B. V. Venkataramana

Adobe E

Convert F
or Excel (

Select PD

8bd87a

Convert t

Microsc

Documen
English (U

Ec

Convert

form

- Preface
- Contents
- About the Editors
- Section Editors
- Contributors
- Part I: Texts
  - 1 Buddhist Logic
    - Sample Texts
      - Introduction
      - Text I: Dīnāga's Nyāyaprapaśasakautram: Aphorisms Introducing the Theory of
      - Text II: Chapter Two of Nyāyabindu: "On the Inference for Oneself"
      - Text III: A Section from Hetubindu: On the Nature of a Valid Argument
      - Definitions of Key

Dependency of Inference on Perception and Verbal Testimony

23

Vinay P

Contents

Introduction	618
Scope of Pramāṇas (Means of Valid Cognition) and Mutual Dependency (Upajīvakatva) ...	619
Inference's Dependency on Perception and Verbal Testimony	619
Perception as Supportive (Upajīvyā) for Inference and Others	621
Dependence of Inference on Verbal Testimony and Perception	621
Natural Potency of Perception Over Inference	623
Factors of Potency of Perception Over Inference	624
Ways of Dependency	625
Criteria for Inference's Dependency on Perception and Verbal Testimony	625
Can the Schemata Be Reversed?	627

॥ लक्षणवादः ॥

पी. विनयाचार्यः - वेङ्गळूरु

ग्रन्थारम्भे तावत् सामान्यविशेषात्मकं वस्तु इति वस्तुलक्षणप्रसङ्गेन लक्षणलक्षणविचारः प्रारभ्यते । यत् सामान्यस्वरूपोपेतं विशेषधर्मोपेतं च तदैव वस्तु इत्युच्यते इत्याशयः । घटस्तावत् द्रव्यत्वादिसामान्योपेतः, कम्बुग्रीवादिमत्त्वरूपविशेषधर्मोपेतश्च । जातिरूपसमवायप्रतियोगिकानुगतधर्माङ्गीक्रियते वा न वा ? अनुगतव्यवहारनिर्वाहाय अवश्यं कश्चित् सामान्यधर्मः स्वरूपसम्बन्धप्रतियोगिको वा स्वनिर्वाहको वा अङ्गीकार्यः । धर्माणाम् अननुगतत्वपक्षेऽपि सादृश्यसंसर्गवलात् अनुगतव्यवहारः निर्वाह्यः । सामान्यपदम् अनुगतव्यवहारहेतुकीर्तनपरं, विशेषात्मकत्वमेव लक्षणमिति भाति ।

विशेषपदेन असाधारणधर्मः उच्यते । तदेव लक्षणमित्युच्यते । सामान्यधर्मविशेषधर्मौ वस्तु इत्याशयः । यद्यप्यस्य विचारार्हता अस्त्येव । तथाहि - वस्तुशब्देन पदार्थो वा भावो वा अभिधीयते । परन्तु सामान्यविशेषात्मकत्वम् अवस्तुनि अलीकमपि अस्त्येव । अलीकेऽपि धर्मिसत्तानिरपेक्षस्य असत्त्वस्य धर्मस्य, प्रतियोगित्वस्य धर्मिसत्तानिरपेक्षकेवलान्वयिरूप सामान्यधर्मस्य सत्त्वात्, अत्यन्ताभावप्रतियोगित्वरूपासाधारणधर्मस्य सत्त्वात् । अन्यथा अलीकभेदस्य वस्तुनि साधयितुमशक्यत्वात् । प्रपञ्चितं चैतद् उत्तरत्र अस्मिन् प्रबन्धे । विशेषशब्दस्य अवान्तरभेदसद्भावपक्षे (स्वव्यापकत्व, स्वधर्मितावच्छेदकधर्मव्याप्यधर्मधर्मिकत्वपक्षे), अन्त्युपभेदभिन्ने, तद् घट-तत् पटे च वस्तुलक्षणस्य अव्याप्तिः । धर्मिसत्तासापेक्षधर्मस्यैव लक्षणघटकत्वे, तदपेक्षया विद्यमानतारूपसत्त्वरूपधर्मस्यैव लाघवेन लक्षणापत्तेः इति चिन्त्यम् ।

अस्मिन्नवसरे विशेषधर्मात्मकं लक्षणं कीदृशमिति चिन्तायां, ग्रन्थकारः - सकलतद्गुणित्वे सति तदितराऽवृत्तिधर्मः लक्षणम् इति प्रोवाच । तच्छब्देन लक्ष्यग्रहणम् । एवं च सकललक्ष्यवृत्ति- अलक्ष्यवृत्तिधर्मः लक्षणमित्यर्थः । विशेषणपदानुपादाने अव्याप्ते अतिव्याप्तिः । विशेषणानुपादाने अतिव्याप्ते अतिव्याप्तिः । विशेषणानुपादाने असम्भाविनि अतिव्याप्तिः । अस्योपरि न चिन्तावसरः ।

लक्षणस्य प्रयोजनम् इतरान्यावृत्तिनिश्चयः इत्युच्यते ग्रन्थे । इतरभेदज्ञानम् इत्यर्थः । सास्नादिमत्त्वं गोलक्षणम् इत्यत्र गौः इतरभिन्ना सास्नादिमत्त्वात् इति लक्षणहेतुकानुमानेन

लक्ष्ये इतरभेदसाधनं भवति । लक्षणत्वेन उक्तस्य अव्याप्तत्वे तथेतुकानुमाने स्वरूपासिद्धिः । लक्षणतया निरूपितस्य अतिव्याप्तत्वे अनुमानावयवे व्यभिचारदोषः स्यात् । इतरहेत्वाभासानां पक्षाप्रसिद्धि साध्याप्रसिद्धि हेत्वप्रसिद्धि बाध हेतोः पक्षधर्मता तदभावाप्रयुक्तत्वात् न तेषां प्रसङ्गः लक्षणदोषेन इत्यन्यो विचारः ।

लक्षणलक्षणस्योपरि आक्षेपः एकः ग्रन्थे उत्थापितः, तन्निवारणयत्नः अपि कृतः । वस्तुलक्षणेन वस्तुनि वस्तुभिन्नः व्यावृत्तिवृद्धिः भवेत् । तदेव हि प्रयोजनम् अस्य लक्षणस्य । परन्तु वस्तुभिन्नस्य अप्रसिद्धत्वात् कथं तत्प्रतियोगिकभेदः पक्षे साध्यते इति प्रश्नः । तस्य समाधानं द्विधा यत्नितं ग्रन्थकारेण । तत्र तावत् वस्तु शब्देन यदि सत्ताश्रय द्रव्यादीनां ग्रहणं, तदा सामान्यादिकं तद्विन्न प्रसिद्धमेव इति तद्भेदः साध्यते । यदि च वस्तुशब्देन पदार्थः सकलभावाभावसाधारणः उच्यते, तर्हि तु तद्विन्नशशशृङ्गाद्यलीकभेदः पक्षे साधनीयः । परन्तु अलीकस्य निःस्वरूपत्वं, तथा च अविद्यमानत्वमेव । परन्तु प्रतिद्विशब्देन ज्ञानमुच्यते । अलीकस्य निःस्वरूपत्वेऽपि शब्दाभावो हि भाविकल्पस्य वृत्तिः तस्य जायते इति कृत्वा तस्य प्रसिद्धि सम्पाद्य तद्भेदः साध्यते इति ग्रन्थे विचारितः । विकल्पो नाम -

अत्र टिप्पण्यां - धर्मिणः प्रसिद्धिः प्रमाणेन वा विकल्पेन वा, तदुभयेन वा इति उच्यते । प्रथमस्य उदाहरणं घटादिकम् । द्वितीयस्य तु सर्वत अस्ति सुनिश्चितासम्भवद्वाधकप्रमाणत्वाद् इत्यत्र, खरविषाणं नास्ति इत्यत्र वा, उभयथापि सिद्धिस्तु शब्दः परिणामी कृतकत्वाद् इत्यत्र वर्तमानस्य मत्वं, अतीतस्य तु असत्त्वात् विकल्पेन सिद्धिः इति । अत्र पक्षतावच्छेदकावच्छेदेन साध्यसिद्धिः उद्देश्या इति मन्तव्यम् । अत्रेदम् उक्तमस्ति, विकल्पसिद्धे अस्तित्वनास्तित्वे एव साध्ये इति । विकल्पशालित्वे तस्मिन् सत्तेतरे साध्ये इति । अत्र चिन्त्यम् । अस्तित्वस्य विकल्पसिद्धे साध्याभावे कुतो अन्यधर्माणां तथैव साध्यभावत्वं न स्यादिति चिन्त्यम् । अविद्यमानभेदः साध्यभानः स्यादेव । तथैव सर्वकर्तृत्वं सर्वज्ञत्वम् इत्यादि कुतः न साध्यभावः इति चिन्त्यम् ।

अत्र बौद्धः शङ्कते - विकल्पसिद्धे सर्वज्ञे केवलसत्तायाः अनभिलषितत्वमेव । विकल्पसिद्धसर्वज्ञाश्रितसत्ता एव साधनीया । अन्यथा सर्वज्ञानाश्रितसत्तासाधने बाधो वा सिषाधयिषाहानिर्वा स्यात् बाधश्च । एवं सर्वज्ञाश्रितसत्तासाधने तु व्याप्त्यसिद्धिः इति । एतां शङ्कां दूरीकरोति ग्रन्थकारः - प्रकृतपक्षाश्रितत्वेन साध्यं वा प्रकृतपक्षानाश्रितत्वेन वा साध्यं न साध्यते, किन्तु साध्यतावच्छेदकावच्छिन्नसाध्यमेव । सत्तात्वेन सत्ता साध्यते, न तु सर्वज्ञाश्रितत्वेन वा तदनाश्रितत्वेन वा, वृत्तित्वे वह्नि साध्यते वा, तदवृत्तित्वेन साध्यते वा इति विकल्पद्वयमाश्रित्य खण्डनार्हत्वात् । तत्रापि इदमेव समाधानं वक्तव्यमिति ।

अत्रेदमवधेयम् - विकल्पसिद्धे अश्रित्वसाधने प्रमाणसिद्धत्वं तद्व्याप्यम् अर्थक्रियाकारित्वमेव हेतुः स्यात् । न तु अन्यः । असिद्धिप्रसङ्गात् ।

अत्र ग्रन्थकारः - असिद्धसत्ताके पक्षे को वा हेतुः ? भावत्वो वा भावाभावो वा अभावो वा ? प्रथमे असिद्धिः, द्वितीये व्यभिचारः । भावाभावशब्दार्थस्य भावविशिष्टाभावः इति ।

वैशिष्ट्यं च स्वरूपसम्बन्धेन । तृतीये विरोधः । अत्र ग्रन्थकारः आह - एवं सति वह्निमद्भूमत्वादिविकल्पेन सर्वानुमानोच्छेदप्रसङ्गः इति ।

अत्र चिन्त्यम् ।

न होतत् तत्साम्यप्रयोजनकम् । यतोहि वह्नयनुमाने धूमत्वसामान्यधर्मेण साधर्म्यम् । तत्तु वह्निमद्भूमत्वं वह्नयभाववद् धूमत्वातिरिक्तं व्यापकधर्मः । अत्र तु कथं ज्ञाने प्रश्नः उदेति एव । तस्य समाधानमित्थम् - अत्रापि प्रमाणसिद्धत्वादीनां धर्मत्वेन रूपेण हेतुत्वं, तत्त्वेन वा, न तु भावत्वेन अभावत्वेन वा । केवलधर्मत्वस्य अतिप्रसक्तत्वेऽपि प्रमाणसिद्धत्वमात्रस्य अतथात्वात् । न च पूर्वविकल्पावकाशः । प्रमाणसिद्धत्वस्य हेतुत्वेन पूर्वं सिद्धवत् कल्प एव अनुमानप्रयोगात् इति ।

अत्र ग्रन्थकारः प्राह - नैयायिकमतम् असमीचीनम् । नैयायिकनये विकल्पः अप्रमाणमेव । अतः न तद्विषयस्य प्रसिद्धिमत्वमिति । अप्रसिद्धः तन्न इति निराकरोति । एवं वचने विकल्पविषयः धर्मो अवर्तमानः इत्यत्र तत्प्रतियोगिभूतवर्तमानस्य अप्रसिद्ध्या तूष्णीभावप्रसङ्गः । प्रतियोगिप्रसिद्धिं विना तदभावस्य प्रतिज्ञातुमशक्यत्वात् इति । अत्रेदं चिन्त्यम् - कथं परिहारः अभिहितः इति । न हि केवलं मूकतापादनेन परिहारः स्यात् । परिहारस्तु इत्थम् - असद्विषयकवृत्तेः प्रमाणत्वे वा अप्रमाणत्वे वा प्रसिद्धिस्तु अङ्गीकार्या । प्रसिद्धिशब्देन न प्रमाणप्रमितत्वम् अभिवक्तव्यम्, किन्तु निषेधप्रयोजकबुद्धिविषयत्वम् । अस्तित्वसाधने तादृशबुद्धेः अप्रमात्वम्, नास्तित्वसाधने तु प्रमात्वमेव । निर्विकल्पकज्ञानानङ्गीकारात्, विकल्पद्वयाङ्गीकारः एव इति विमर्शः ।

अत्र ग्रन्थकारः अपरम् उत्तरं वदति - विकल्पासिद्धस्य विशिष्टस्य शशीयत्वविशिष्टविषाणस्य अलीकत्वाद् असत्ख्यातिप्रसङ्गः । तदभावे कथं निषेधः । अतः विशेषणांशस्य अभावस्तु अनुमित्या ज्ञायते इति । सा तु भावोत्पत्तिका विकल्पात्मिका एव इति । अभावत्वबुद्धेस्तु भ्रान्तित्वम् । नास्तिकत्वबुद्धेस्तु आस्तिकत्वनिराकरणपरत्वम्, तादृशबुद्धेः भ्रान्तित्वप्रतिपादनपरत्वमेव इति ।

अत्रेदं चिन्त्यम् - शब्दाभासादिना शशविषाणम् अस्ति इति बुद्धेः कुतो त्यागः । शशविषाणं नास्ति गवि इति प्रबालगोपालप्रसिद्धबुद्धेः कुतो वा त्यागः । न च असत्ख्यातिप्रसङ्गः । असतः ख्यातिमात्रत्वपक्षे न हानिं पश्यामः । न च तादृशप्रतीतेः भ्रान्तित्वम् । बाधाभावात् । न च गोमात्रविषयकत्वम् । मात्रशब्देन गोभिन्नव्यावृत्तत्वेऽपि पुनः तत्प्रसङ्गात् । नापि सन्निकर्षाभावः । अनुभवबलात् विलक्षणसन्निकर्षाभ्युपगमः । अन्यथा अभावस्यापि अप्रत्यक्षत्वापत्तिः । शब्देन वा शब्दाभासेन स्वीयमानत्वात् । सामग्रीसद्भावात् । अनुमानसामग्रीसद्भावात् च इत्यलम् ।

अखण्डतः प्रसिद्धिपक्षे पूर्वोपपादनम्, खण्डतः प्रसिद्धिरपि उच्यते ग्रन्थकारेण । अयमेव पक्षः स्वीयः इति भासते । खरविषाणं नास्ति इत्यत्र खरे विषाणं नास्ति इत्येव

तात्पर्यमिति ।

अत्र विचारकरणं न्यायामृतकृत्वाद् श्रीव्यासतीर्थमाश्रये ।

- I. गवि शशशृङ्गं नास्ति इत्यत्र अधिकरणान्तरस्य भासमानत्वात्, न शृङ्गाभावविषयकत्वेन निर्वाहः शक्यः ।
- II. शशे शृङ्गाभावः इत्यत्रापि विशिष्टसंसर्गस्य तत्र विषयत्वात्, तस्य सुतरामप्रसिद्धिः पुनः असत्ख्यातिप्रसङ्गः एव ।
- III. सर्वथा अप्रामाणिकस्य बुद्ध्यविषयत्वे अप्रसिद्धविशेषतोच्छेदप्रसङ्गः ।
- IV. गोविषाणं नास्ति इतिवत् शशविषाणं नास्ति इत्यस्य घटो नास्ति, गोविषाणं इत्यादि समानयोगक्षेमत्वात् । इति ।

नित्यमेकान्तम् उत अर्थक्रियासमर्थं क्रमयोगपद्याभावात् इत्यत्र खण्डशः

आश्रिता । नित्यत्वात् अर्थक्रियासामर्थ्यानियामकत्वाभावात् तच्चिन्त्यम् ।

नित्यम् अर्थक्रियासमर्थं न इति प्रतिज्ञायाः अप्रसिद्धविषयत्वात्, अर्थक्रियासामर्थ्याभावनियामकत्वं च तद्वदेव । यद्वा पूर्वं दत्तोत्तरत्वात् तत्र संसर्गो असत्त्वमेव ।

UNDERSTANDING ŚRĠGONNATI: ELEVATION OF THE MOON'S CUSPS (WITH EXAMPLES)

B.S. Shubha

Department of Vedanta, Karnataka Samskrita University, Chamarajapete,
Bengaluru, 560019, India
email: shubhashivaniyer@gmail.com

B.S. Shylaja

Jawaharlal Nehru Planetarium, High Grounds, Bengaluru, 560001,
India (author for correspondence).
email: shylaja.jnp@gmail.com

and

P. Vinay

Department of Vedanta, Karnataka Samskrita University, Chamarajapete,
Bengaluru, 560019, India
email: vinayacharya1981@gmail.com

Abstract: The determination of the phase of the Moon is a very important task. Almost every textbook on Indian astronomy has a chapter called *śrġgonnati*, which means the elevation of its cusps. Here we explain the calculation of the elevation of the cusps of the Moon with examples provided in the *Brahmatulya Udāharaṇam*, complete with *parilekhana* (drawings). We compare the elevation as determined from software Occult4.5.10.0 for the relevant dates. We also provide drawings of examples taken from other texts, like the *Karaṇa Kutōhala* and *Grahalāghava*.

Keywords: *śrġgonnati*, Indian astronomy, *Brahmatulya Udāharaṇam*, phases of the Moon, elevation of cusps of the Moon, visibility of the youngest Moon

1 INTRODUCTION

The shape of the crescent Moon resembles the horns (*śrġga*) of a cow or ox. All of the Indian texts on astronomy contain a small chapter called *śrġgonnati*, which means the elevation of its cusps. This is essentially to calculate the orientation of the crescent shape, which amounts to the determination of the phase of the Moon. It was a practice with Hindu calendars to specify the cusp of the Moon (whether it is northern or southern) at the moment of helical rising, every month.

A casual observer of the Moon realizes that there is a difference in the appearance of the crescent upon visiting a place with an appreciable change in latitude. It is described as a 'smiling' Moon, which changes to an 'unhappy' Moon as the observer shifts from the equatorial zone towards Arctic or Antarctic regions. The effect of this latitude change is shown in Figure 1. The orientation also shifts with the seasons. In some regions this difference is identified as a 'dry' or a 'wet' Moon (Bartlett, 1909).

The terminator of the crescent and half-Moon serves as a pointer to the cardinal South (Figure 2).

The 'thickness' of the crescent is attributable directly to the phase. It is a challenge among amateur astronomers to capture the thin narrow arc of the youngest Moon. Many have made and continue to make efforts to catch the youngest possible crescent—the record is just 8 hours after

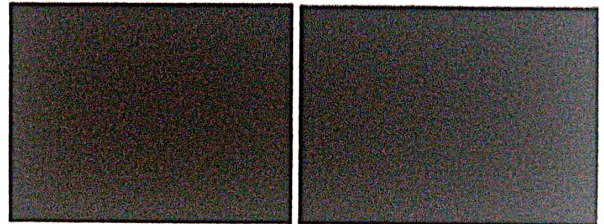

Figure 1: The effect of latitude on the orientation of the crescent Moon is quite clear in these images taken on 28 November 2019 from latitude 34° N (left) and 13° N (right).

New Moon (Danjon, 1932; Ilyas, 1983), but for most observers it is between 16 and 18 hours (King, 2017).

The visibility of the thin crescent Moon generated lots of discussion among astronomers about 100 years ago. Schaefer (1991) cites these discussions as an attempt to explain yet

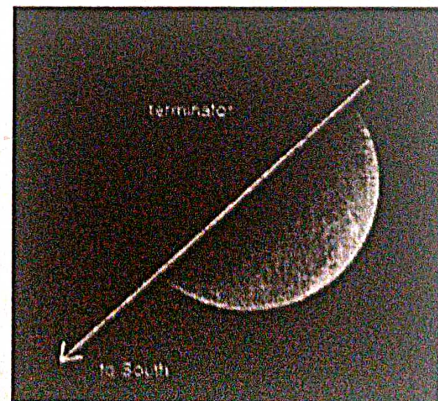

Figure 2: The line along the terminator when extended points to the South.

I. Mathematics - India - History - Congresses. II. Literature - Congresses. III. Sanskrit literature - Congresses. I. Sita Sundar Ram, e. V., editor. III. Sanskrit Academy, organizer. IV. Sekharendra Saraswathi Viswa Mahavidyalaya of Mathematics, organizer, host institution. V. Mission for Manuscripts (India), publisher. V

LCC QA271A56 2018 | DDC 510.954 23

ISBN: 978-93-80829-70-8

First published in India, 2022

© National Mission for Manuscripts, New Delhi

Editors: Sita Sundar Ram (b.1951); Ramakalyani

All rights reserved. No part of this publication may be transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or any information retrieval system, without prior written permission from the owner, indicated above, and the publisher.

Published by

National Mission for Manuscripts

Study of the Ancient Manuscript *Mahadevi Sarini*

A.S. Shubha

B.S. Shylaja

P. Vinay

Abstract: The natural units of time such as day, month and year, that are essential for human activities are mostly guided by the movements of heavenly bodies. The astronomical tables known as *sarini*, *kostaka* and *karana* are usually short collections of necessary data and rules for standard astronomical calculations. Theoretical treatises deal with a comprehensive exposition of astronomy frequently containing descriptions of its underlying geometric models. The *Mahadevi Sarini* by author Mahadeva is one among these. The study shows that the computed positions are in fair agreement including the retrograde motion.

Introduction

Jyotish forms a branch of the Vedas which deals with the Indian astronomy. The science of astronomy developed in India with naked eye observations from time immemorial is fascinating. Many astronomers and their works have remained unknown to us. Some of the works have to be edited and presented to the scholars of next generations. The pioneering efforts are initiated by R. Shyamashankar from Mysore, Sudhakar Dvivedi from Varanasi,

Definition of category in Indian philosophy and its relevance in modern science

Author:

Achutha B.S

Lecturer in physics, V V S Sardar Patel PU College, Bangalore

Ph.D researcher, Karnataka Samskrita University, Bangalore

Co-author:

Dr. Vinay P D.Litt (Ph.D guide to Author)

Assistant Professor, Department of Vedanta.

And also.

Principal, Evening Sanskrit College, Karnataka Samskrita University, Bangalore

ABSTRACT

Keywords: Category, definition, nyaya, advaita, dvaita, sri jayathirtha, ontology, epistemology

PAPER

Indian philosophy comprises of various sub-branches like ontology, epistemology, logic, linguistics and physical sciences as well. It is affirmed by Indian thinkers that philosophy is a holistic discipline and should treat many branches of learning in general to the maximum extent, though not in microscopic detail. It is this panoramic view which gives much scope for interdisciplinary studies of certain theories and concept of Indian philosophy and modern science as well. This was true with respect to ancient greek philosophy as well. Thus, modern science evolved, branched out and even got separated from the mainstream of philosophical discipline. Though philosophy is held to be general study of everything, this hallmark is often ignored in modern times. Of late, philosophy of various sciences is seeing expansion. However, in the scenario of Indian philosophy, the evolution is quite different. Even to the times of neo-logic

SRINIVAS UNIVERSITY

Mukka, Mangaluru – 574 146.

World Conference on Contribution of Indian Knowledge and Sanskrit to Humanity - 2023 “ Develop Possibilities and the Way Ahead ”

Date: 24th-26th February 2023
Venue : Mukka, Mangalore, Karnataka, India

Broad themes of the Conference

Develop ment in
Sanskrit and
Management
Applications

Storage and
preservation of
Sanskrit

Indian
Medicinal
Plants and
Ayurveda

Sanskrit and
Environment

Sanskrit and
Architecture

Important Dates

Important dates	Cycle 1	Cycle 2
Date for Abstract submission	30 Dec 2022	10 th Jan 2023 (last date)
Last date for Full paper Acceptance Notification	15 th Jan 2023	25 th Jan 2023 (last date)
Registration and submission deadline	25 th Jan 2023	15 th Feb 2023 (last date)
Conference dates	24 th , 25 th and 26 th Feb 2023	
Pre- Conference Exhibition and tutorials	23 rd February 2023	

Registration fee : Presentation - Rs.2,000/- ; Participation – Rs.1,000/-
Foreign Delegates : USD 100

Email : papersubmissionwc2023@srinivasuniversity.edu.in
www.srinivasuniversity.edu.in

Partnering Organizations

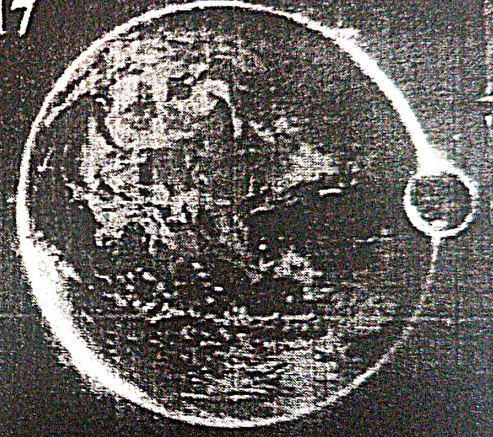

Journal of Veda Samskrita Academy

A National Refereed Research Journal

मूल्याङ्कित राष्ट्रियसंशोधनपत्रिका

Volume : X
July to December - 2017

Edited by the Director :
Dr. Gopalkrishna Hegde
Jyotishashastra-Dharmashastra Vidwan

VEDA SAMSKRITA ACADEMY (R.)

Kalkod Road, Hegde - 581330, KUMTA, Uttara Kannada, Karnataka.

II

Title of the Journal : **Journal of
Veda Samskrita Academy
A National Refereed Research Journal**

गुल्याङ्किता राष्ट्रियसंशोधनपत्रिका

ISSN : 2250-1711

Editor & Publisher : **Dr. Gopalkrishna Hegde**
gopalkrishnh9@gmail.com
08386-260135
09741847399

Director,
Veda Samskrita Academy (Regd.)
Kalkod Road, HEGDE-581330
Kumta, Uttara Kannada, Karnataka

web site : www.vedasamskritaacademy.org

E-mail : vedasmkac@gmail.com

All rights are Reserved with the Publisher

**“ All opinion / views expressed in the research papers are of
the authors only, no way they are ascribed to the Academy”**

Languages : Samskrita, Kannada, English, Hindi

Imprint : **Volume X : July to December-2017**

Paper : 70gsm (B2B) and Art paper - 300gsm

Size of the Journal : 21 X 14 cm

Number of Pages : 160 + 12 + 3

Number of Copies : 100

D. T. P. : Pavan Graphics, Hegde

Art works : Girish R. Bhat, Digital World, Kumta

Printing & Binding : Shri Krishna Mudranalaya, Hegde

Price : **Rs. 100 /- per volume**

विषयसूची CONTENTS

सम्पादकीयम्	V
Editorial Note	VI-VII
ಮೊದಲ ಮಾತು	VIII-XI
Editorial Advisory Board	XII
1. राममाधवयोः ग्रन्थयोः ग्रहमैत्रीकूटविचारे चिन्तनम् -विद्वान् रामकृष्णः (शङ्गेरी)	1-5
2. "हंसदेवस्य मृगपक्षिशास्त्रम्" गजदृष्ट्या एकं चिन्तनम् -श्री एम्. सि. नागराजः (बेङ्गळूरु)	6-13
3. The Philosophical Principle Of Dharma In Mahabharatha -Shri Ramananda Bhat. D. (Mysore)	14-17
4. गागाभट्टविरचिता पदवाक्यार्थपञ्चिकाख्या नैषधव्याख्या -आचार्या कविता भट्ट (बेङ्गळूरु)	18-22
5. ವಿರಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತೇ ಅಜ್ಞಾಪರಾಧಸ್ಯ ಮಹತ್ವಮ್ -विद्वान् सि. रेणुकाराध्यः (शिवमोग्ग)	23-31
6. आनन्दवर्धनस्य ध्वनिसिद्धान्तः -डा. रेखादेवि एस. एच्. (बेङ्गळूरु)	32-34
7. नाट्यशास्त्रोक्त-सात्विकाभिनयः -विद्वान् नवीन भट्टः, उष्णिनपत्तनम् (शङ्गेरी)	35-40
8. <u>संस्कृतभारत्याः पृष्ठभूमिः कर्नाटकम्</u> -श्रीमति बङ्गारम्मा के. (शिवमोग्ग)	<u>41-44</u>
9. वीरशैवेन्दुशेखरोक्तरीत्या भक्तमाहेशप्रसादीस्थलस्वरूपम् -विद्वान् डा. के. एम्. महदेवय्यः (मैसूरु)	45-50
10. शब्दशक्तिः -डा. अनुपमा बि. (बेङ्गळूरु)	51-55
11. कौटिलीयार्थशास्त्रे राज्यभारविचारः -डा. बि. गोविन्दः (बेङ्गळूरु)	56-61

IV

12. 'तत्त्वमसी' त्यत्र जीवब्रह्मणोः सामानाधिकरण्यम्
-विदुषी शकुन्तला भट्ट (बेङ्गळूरु) 62-66
13. भक्तेः कर्मज्ञानयोः मार्गयोः गरीयस्त्वम्
-डा. श्रुतिः एच्. के. (बेङ्गळूरु) 67-74
14. ಸಂಸ್ಕೃತಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದ ಚೈನಕವಿಗಳ ಕೊಡುಗೆ
-डा. शोभा जि. भट्ट (शिवमोग्ग) 75-82
15. Indian leading women writers -
Shashi Deshpande and Vaidehi's
way of writing short stories.
-Mrs. Deeksha Kamath, (Shimoga) 83-89
16. यज्ञपत्युपाध्यायमतेन सामान्यलक्षणाप्रत्यासत्तिसाधनम्
-विद्वान् राघव के. एल्. (बेङ्गळूरु) 90-97
17. ಮಂಡಿಕಲ್ ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ಬದುಕು - ಬರಹ
-श्रीमति सविता एन्. (शिवमोग्ग) 98-101
18. ವಚನಕಾರ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ
-डा. हलम् एम्. (शिवमोग्ग) 102-107
19. लिङ्गधारणविधेः वैदिकता
-विद्वान् रुद्रकुमारः (बेङ्गळूरु) 108-119
20. ಅಭಿಜ್ಞಾನಶಾಕುಂತಲದಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಗಳ ತೀರ್ಮಾನ
-विद्वान् आर्. जगन्नाथ पूजार् (बेङ्गळूरु) 120-127
21. भागवतोक्तं बालकृष्णस्तवरूपं जसहितचिन्तनं च
-विद्वान् प्रदीप जोशि (मैसूरु) 128-134
22. सम्प्रज्ञातसम्प्रज्ञातस्वरूपविचारः
-विदुषी वीणा हेगडे (बेङ्गळूरु) 135-140
23. षडङ्गानां कल्पविभागे धर्मशास्त्रस्य प्राधान्यता
-डा. अनसूया रामय्या (मैसूरु) 141-146
24. प्रक्षालनस्नानापगम्याशौचविचारः
-डा. वेङ्कटरमण हेगडे (मैसूरु) 147-153
25. ಶಿವತತ್ತ್ವ ರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿನ ದರ್ಶನಗಳ ಅಧ್ಯಯನ
-ವಿದ್ವಾನ್ ನಂಜನಾಯಕ (ಮೈಸೂರು) 154-157

*****

Journal of Veda Samskrta Academy

A National Refereed Research Journal

मूल्याङ्कित राष्ट्रियसंशोधनपत्रिका

Volume : XII

July to December - 2018

Edited by the Director :

Dr. Gopalkrishna Hegde

Jyotishashastra-Dharmashastra Vidwan

VEDA SAMSKRITA ACADEMY (R.)

Kalkod Road, Hegde - 581330, KUMTA, Uttara Kannada, Karnataka.

II

Title of the Journal : Journal of
Veda Samskrita Academy
A National Refereed Research Journal
मूल्याङ्किता राष्ट्रियसंशोधनपत्रिका

ISSN : 2250-1711

Editor & Publisher : Dr. Gopalkrishna Hegde
gopalkrishnh9@gmail.com
08386-260135
09741847399

Director,
Veda Samskrita Academy (Regd.)
Kalkod Road, HEGDE- 581330
Kumta, Uttara Kannada, Karnataka
web site : www.vedasamskritaacademy.org
E-mail : vedasmkac@gmail.com

All rights are Reserved with the Publisher
"All opinion / views expressed in the research papers are of
the authors only, no way they are ascribed to the Academy"

Languages : Samskrita, Kannada, English, Hindi
Imprint : Volume XII :
July to December-2018
Paper : 70gsm (B2B) and Art paper -
300gsm
Size of the Journal : 21 X 14 cm
Number of Pages : 174 + 12 + 3
Number of Copies : 100
D. T. P. : Pavan Graphics, Hegde
Art works : Girish R. Bhat, Digital World, Kumta
Printing & Binding : Shri Krishna Mudranalaya, Hegde
Price : Rs. 100 /- per volume

Edited by

Dr. Gopalkrishna Hegde

विषयसूची

CONTENTS

सम्पादकीयम्	V
Editorial Note	VI-VII
ಮೊದಲ ಮಾತು	VIII -XI
Editorial Advisory Board	XII
1. मैसूरुमहाराजश्रीमुम्मडि-कृष्णराज-ओडेयर-कृत- ब्रह्मनिधेः धर्मशास्त्रदृष्ट्या महत्त्वचिन्तनम् -विद्वान् डा. वेङ्कटरमण हेगडे (मैसूरु)	1-9
2. सामाजिकसन्देशे संस्कृतभारत्याः कार्यक्रमव्याप्तिः -श्रीमति वङ्गास्मा के. (शिवमोग्गा)	10-15
3. काव्यपु रीतिः आध्यात्मिकगुणाः -डा. गणपति वि. हेगडे (मुम्बई)	16-20
4. ಸಿಡ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣಿ ಮತ್ತು ಶಿವಾದಿಕೃತಿಶಿಖಾಮಣಿ -श्रीमति पुषलता एम्. (बेङ्गळूरु)	21-24
5. वीरशैवलक्षणनिरूपणम् -विद्वान् पि. वि. मोहनभैरवः (बेङ्गळूरु)	25-31
6. निरुक्तस्य वेदाङ्गत्वम् तस्य स्वरूपं महत्त्वं च -डा. विदुषी अनुपमा वि. (बेङ्गळूरु)	32-39
7. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಸೂಕ್ತಗಳು -डा. एन्. एच्. शिवगङ्गम्म (हरिहर)	40-45
8. ಪಂಚಗವ್ಯದ ಮಹತ್ವ -डा. नारायण के एच्. (बेङ्गळूरु)	46-53
9. आयुर्वेदे मनस्स्वरूपविमर्शः -डा. भाग्यलक्ष्मी वि. भट्ट (बेङ्गळूरु)	54-62
10. Beyond the Genre : Narratives of Hybridity in Postmodern Age - Avinash T. (Shivamogga)	63-70
11. The Personality Development the Upanishadic Text -डा. वि. गोविन्द. (बेङ्गळूरु)	71-76

12. साहित्यमीमांसा
-डा. मनमोहन तिवारी (मुम्बई) 77-84
13. संस्कृतसाहित्ये रूपकाणि
-डा. एस्. मल्लनगौड (बेङ्गळूरु) 85-93
14. ಶ್ರೀಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ
ಶ್ರೀಆಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿನ ಕರ್ಮ ವಿಚಾರ
-डा. रेखादेवि एस्. एच्. (बेङ्गळूरु) 94-97
15. वैखानसागमपरिचयः
-आचार्य वेदान्त श्रीविष्णुभट्टाचार्युलु (तिरुपतिः) 98-105
16. SANSKRIT AND SCIENCE
-डा. शोभा जि. भट्ट (शिवमोगा) 106-114
17. संस्कृतोत्सवस्य स्वरूपं महत्त्वं च
-विद्वान् डा. के. एम्. महदेवय्यः (मैसूरु) 115-123
18. संस्कृतवाङ्मये निरक्षरतायाः सम्प्रत्ययः
-डा. गणेश ति. पण्डितः (शृङ्गेरी) 124-129
19. मानसोल्लासः
-डा. एम्. रङ्गस्वामी (शिवमोगा) 130-133
20. शिवमेधप्रशंसाविषयनिरूपणम्
-विद्वान् नीलकण्ठय्य पुराणिकमठ्. (बेङ्गळूरु) 134-138
21. कैवल्यसारग्रन्थोक्तरीत्या महालिङ्गस्थले
स्वीकृतप्रसादिस्थलशिथोदनस्थलयोः स्वरूपम्
-विद्वान् शिवकुमारस्वामी (बेङ्गळूरु) 139-144
22. ಭಾಷಣ ರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ರಸ ನಿವೇಶ
-विद्वान् वनराज बि. के. (बेङ्गळूरु) 145-151
23. ज्यौतिषे बलाबलविचारः
-विद्यावारिधि दीपकभट्टः, क. य. घनपाटी (मैसूरु) 152-157
24. ಪಾಪಾಳ ಸತ್ಯಕರ್ಮ
-विद्वान् लोकेश एच्. एन्. (मुम्बई) 158-166
25. प्रस्तुतकालिक-स्मृतिकालिकभारतीयन्यायपद्धत्योः
तुलनात्मकम् अध्ययनम्
-विदुषी डा. अन्नसूया रामय्या (मैसूरु) 167-173

*****

परामर्शग्रन्थाः :-

७. संस्कृतभाषाशिक्षणम्
८. अभ्यासदर्शिनी
११. संस्कृतभारती
१२. संस्कृतसाहित्ये इतिहासः
१३. भाषापाकः
१४. इतिहासः संस्कृतिः राष्ट्रियता च
१५. सम्भाषणसन्देशः
१६. उत्तिष्ठत मा स्वतः
३०. कौशलबोधिनी
३८. ज्ञानधर्म उत प्रयोगे
३९. कालबोधिनी
४०. ज्ञानचरितसंस्कृतसाहित्यम्

- मराठदेशसंस्कृतवीथी २००४ पृ-६
वि॥ जनार्दनहेगडे
चमु कृष्णशास्त्री २००३ पृ-१
आचार्य लोकमणि दहल २०११ पृ-१
वि॥ जनार्दनहेगडे
रामकृष्णशास्त्री सूक्ति-
श्री. न. कृष्णाय नवपद नवीनसन्देशः १९९४ पृ-७
चमु कृष्णशास्त्री २००४
डा। विश्वासः २००५ पृ-१
चमु कृष्णशास्त्री
डा. विश्वासः
श्रीधरवर्णेकर

अध्यक्ष

(सहायक)

कनारकासंस्कृतविश्वविद्यालयः

मार्गदर्शकः

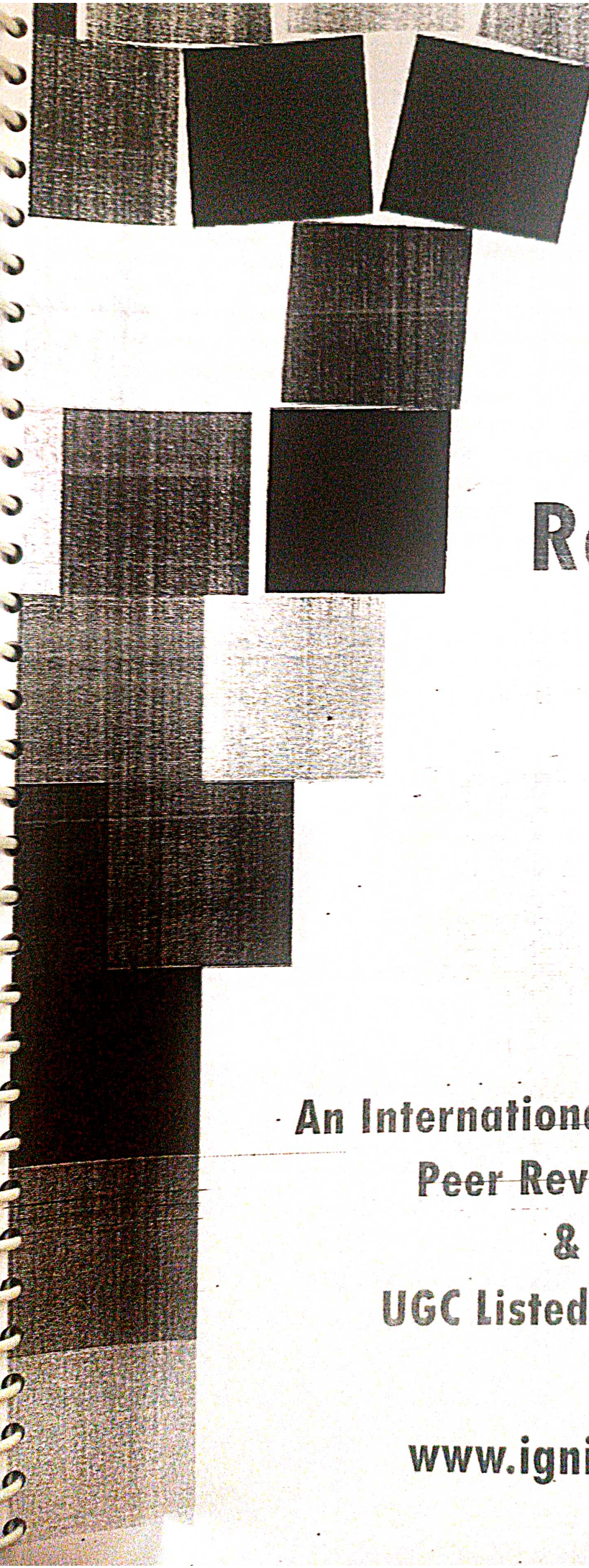
(डा. विनयः पि)

सहायकप्राध्यापकः

कनारकासंस्कृतविश्वविद्यालयः

मसूर

ISSN : 2250-7540

Journal of Advances & Scholarly Researches in Allied Education

**Vol 16, Issue 6
May 2019**

**An Internationally Indexed,
Peer Reviewed,
&
UGC Listed Journal**

www.ignited.in

मूल्याङ्किता राष्ट्रियसंशोधनपत्रिका

ತಂದು ತಾನು "ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ

ಶ್ರೀಮತಿ ಕಾವ್ಯಶ್ರೀ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ
ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ
ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ
ಶಿವಮೊಗ್ಗ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ-577203, ಕರ್ನಾಟಕ
ಮೊ : 9380121426

Journal of Veda Samskrita Academy
ISSN 2250-1711
Volume XIII : January to June - 2019

ಬಾಲಕೃಷ್ಣಚಂಪೂಕಾವ್ಯಂ ತಥಾ ಭಾಗವತಮ್

-ಲೋಕೇಶ: ವಿ. ಹೆಚ್. (ಬೆಂಗಳೂರು)*

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಪುರಾಣಂ ತಾವತ್ ಅಷ್ಟಾದಶಮಹಾಪುರಾಣೇಪು ವಿಪಯವಾಹುಲ್ಯೇನ, ಮಾತೃಕಾಗಾತ್ರೇಣ, ವಿಶಿಷ್ಟಶೈಲ್ಯಾ ಚ ಅನುತ್ತಮಂ ವಿರಾಜತೇ । ಅಸ್ಮಿನ್ ಪುರಾಣೇ ವಿಶೇಷತಃ ದಶಮಸ್ಕಂದೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಲೀಲಾ ಪ್ರಸ್ತುತಾ ವಿರಾಜತೇ । ತತ್ರಾಪಿ ಚ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ರಮಣೀಯಶೈಲ್ಯಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಬಾಲಲೀಲಾವರ್ಣನಂ ದೃಶ್ಯತೇ । ಭಾಗವತಸ್ಯ ಹೃದಯಭಾಗೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ಕವ್ಯಶೈಲಿ ಮೋಹಕಮನೋಹರಾ, ಹೃದಯಙ್ಗಮಾ, ಚಾರುವರ್ಣನಭೂಯಿಷ್ಠಾ, ತಾತ್ವಿಕಸಂದೇಶವತೀ ಚ ದೃಶ್ಯತೇ । ಬಾಲಕೃಷ್ಣಚಂಪೂ: ಇತಿ ಕಾವ್ಯಮಪಿ ಶ್ರೀಮದ್ಬಲ್ಲಭಾಚಾರ್ಯಪೀಠಾಧಿಪತಿಭಿಃ ಶ್ರೀಜೀವನ-ಮಹಾರಾಜಸ್ವಾಮಿಭಿಃ ವಿನಿರ್ಮಿತಂ ಭಾಗವತಕೃಷ್ಣಕಥಾವಸ್ತುವಿಪಯಮಾಶ್ರಿತೈವ ರಚಿತಂ ಚಕಾಸ್ತಿ । ಚಂಪೂಕಾವ್ಯಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ ತಾವತ್ ವಿವಿಧಾಲಂಕಾರಿಕೈಃ ಅಭಿಧೀಯತೇ । "ಗದ್ಯಪದ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಕಾವ್ಯಂ ಚಂಪೂ:" ಇತಿ ಸರಲಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಲಕ್ಷಣಮ್ । ಭಾಗವತ-ಪುರಾಣಮೂಲಶ್ಲೋಕಾನಾಂ ತದುವರ್ಣನಸ್ಯ ತಥಾ ಬಾಲಕೃಷ್ಣಚಂಪೂಕಾವ್ಯಸ್ಯ ಶ್ಲೋಕಾನಾಂ ಅಭಿವರ್ಣನಸ್ಯ ತುಲನಾತ್ಮಕಾಧ್ಯಯನಂ ಕುರ್ಮ: ।

ಬಾಲಕೃಷ್ಣಚಂಪೂಕಾವ್ಯಸ್ಯ ಮಙ್ಗಲಪದ್ಯಂ ಹೃದ್ಯಂ ಮಧುರಮ್ ಅಸ್ತಿ ಇತ್ಯಮ್ :

ಶ್ರೀಮದ್ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯೇ ಬ್ರಜವರವನಿತಾವೃಂದಸಮ್ವೇಷಿತೋಽಸೌ
ಚಂದ್ರಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾವಿರಾಜದ್ವಿಪುಲಸುವಿಪಿನೇ ಚಂಚುರೀಕಪ್ರಭುಷ್ಠೇ ।
ಸ್ವಚ್ಛೈರ್ಮುಕ್ತಾಫಲಾಭೈಸ್ಸುಲಲಿಲರವಿಜಾರೆಣುಸಙ್ಘೈರ್ವಲಕ್ಷೇ
ಕುರ್ವನ್ ರಾಸಪ್ರಮೋದಂ ಪ್ರತಿನಿಶಮಪಿ ಯೋ ಬಾಲಕೃಷ್ಣೋಽವತಾನ್ಮಃ ॥"

- (ವಾ.ಚ. ಪು. ೨) ಇತಿ ।

ಅಸ್ಮಿನ್ ಶ್ಲೋಕೇ ಗೋಪವಧುಭಿಃ ಸಹ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಲೀಲಾಯಾಃ ವರ್ಣನಂ ನಿರೂ-
ಪಿತಮ್ । ಗೋಪಿಭಿಃ ಸಹ ಲೀಲಾ, ವೃಂದಾವನಸ್ಯ ನಿಶಾಸೌಂದರ್ಯ, ಭ್ರಮರಾಣಾಂ
ಙ್ಗೀಙ್ಕಾರಧ್ವನಿಃ, ವಿಶೇಷತಃ ಚಂದ್ರಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾತಃ ಯಮುನಾರೆಣುಕಣಾಃ ಮುಕ್ತಾಮಣಿಪ್ರಾಪ್ತಾಃ
ಶುಭ್ರಾಸಿತಕಾಂತಿಮಂತಃ ಇತಿ ಉಪವರ್ಣಿತಮ್ ।

* (ಲೋಕೇಶ: ವಿ. ಹೆಚ್. ಮಹಾಭಾಗ: ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರೇ ವಿರಾಜಮಾನಸ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ-
ಸಂಸ್ಕೃತವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಸ್ಯ ಸಹಾಯಕಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಾನಾಂ ಡಾ. ವಿನಯ: ಪಿ. ಮಹೋದಯಾನಾಂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀನ
"ಶ್ರೀಜೀವನಜೀಮಹಾರಾಜವಿರಚಿತಬಾಲಕೃಷ್ಣಚಂಪೂಪ್ರಬಂಧಸ್ಯ ಕಾವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವಿಮರ್ಶ:" ಇತ್ಯಸ್ಮಿನ್
ವಿಷಯೇ ಕರ್ನಾಟಕಸಂಸ್ಕೃತವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯೇ ಸಂಶೋಧನಕರ್ಮಿಣಿ ರತಃ ।)

सत्यं ज्ञानमनन्तम्

Journal of Veda Samskrita Academy

A National Peer-Reviewed Research Journal

मूल्याङ्किता राष्ट्रियसंशोधनपत्रिका

Volume : XIII

January to June - 2019

Edited by the Director :

Dr. Gopalkrishna Hegde

Jyotishashastra-Dharmashastra Vidwan

VEDA SAMSKRITA ACADEMY (R.)

Kalkod Road, Hegde - 581330, KUMTA, Uttara Kannada, Karnataka.

विषयसूची CONTENTS

नम्याटकीयम्	V
Editorial Note	VI-VII
ಸಂಪಾದಕ ಪರಿಷತ್	VIII-XI
Editorial Advisory Board	XII
1. महालयश्राद्धाधिकारिविचारः	1-9
-विद्वान् डा. वेङ्कटरमण हेगडे (मैसूरु)	
2. यास्कस्य कैमर्थिकीनिरुक्तप्रवृत्तिः	10-12
-डा. एम्. रङ्गस्वामी (शिवमोग्ग)	
3. ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಕವಲಯಾನಂದ	
- ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ	13-18
-विद्वान् सि. अश्वत्थप्य (तुमकूरु)	
4. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ವೈಯ್ಯಾಕರಣರ ಪರಿಚಯ	19-24
- विद्वान् गङ्गराजु एन्. (तुमकूरु)	
5. सुखबोधिनीव्याख्यानसारेण कारक इति सूत्रार्थविचारः	25-28
-प्रसन्नकुमारः (शङ्गेरी)	
6. ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮ	29-36
- प्रो. जि. के. मञ्जुनाथ (वेङ्गळूरु)	
7. ಗದ್ಯರತ್ನ-ಬಾಣ	37-44
-डा. नागेन्द्र (आदिचुञ्चनगिरि)	
8. महाभारते मौल्यानि	45-53
-डा. एस्. मल्लनगौड (वेङ्गळूरु)	
9. A Historical study of the contribution of Wodeyar-dynesty of Sanskrit Education in Mysore and the uniqueness of Sanskrit Language and Literature.	
-प्रो. डा. विद्वान् के. एम्. महदेवय्य (मैसूरु)	54-66

10. अष्टादशसंमतिः समाप्तनाटकद्वयस्य चर्यायाम् अष्टादशसंमतिः
-संस्कृतिक संकाय (तिरुपति)
11. Socio-Political analysis of Subhashitas of Panchatantra And Hitopadesha
-वि. एच्. मूर्ति (वेङ्कळूरु)
12. काव्यशास्त्रे अलङ्कारस्थानम्
-डा. मनमोहन निवासे (मुम्बई)
13. महावाक्यानि
-डा. गणपति वि. हेगडे (मुम्बई)
14. Sanskrit Literature
-डा. रेखादेवि एस्. एच्. (वेङ्कळूरु)
15. ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ ಮತ್ತು ನಾಟಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಐಕ್ಯತೆ ನಾಟಕಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ
-ಶ್ರೀಮತಿ ಕಾವ್ಯಶ್ರೀ (ಶಿವಮೊಗ್ಗ)
16. बालकृष्णचम्पूकाव्यं तथा भागवतम्
-लोकेश वि. हेच्. (वेङ्कळूरु)
17. ज्यातिषशास्त्रस्य परिचयः
-डा. भाग्यलक्ष्मी वि. भट्ट (वेङ्कळूरु)
18. नारदभाष्यानुगुणं ज्यातिषम्
-विद्वान् अमरगोपाल (तुमकूरु)
19. बोधायनधर्मसूत्रे प्रायश्चित्तविचारः
-मञ्जुनाथ भट्ट (मैसूरु)
20. जातकशिरोमणिग्रन्थोक्तकर्माजीवविचारः
-के. लीलाशायिकृष्ण शर्मा (तिरुपतिः)
21. रोहिण्याः शकटमध्ये चन्द्रे संहितोक्तप्राकृतिकफलचिन्तनम्
-विदुषी निवेदिता एम्. (उम्मचगि)
22. आनन्दमयाधिकरणे आनन्दमयस्य ब्रह्मत्वे अनुपपत्तिपरिहारः
-एम्. विद्यानिधिः (तिरुपति)

*****